

Sławomir Ropiak

"Panie, błogosław ten dom.
Modlitewnik dla rodziny. W roku
kano- nizacji Jana Pawła II", oprac. H.
Wołącewicz, Kielce 2014 : [recenzja]

Studia Warmińskie 51, 364-367

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

na weselach) i innych okazjonalnych pieśni można wykorzystać w różnoraki sposób, np. w rekonstrukcji zanikłych elementów tej czy innej obrzędowości, upowszechnianiu ich w dzisiejszym przeobrażającym się społeczeństwie, włączając je do repertuarów zespołów folklorystycznych, jak również organizując różnorodne uroczystości/święta. Teksty autentyczne mogą być również dobrym materiałem do aranżacji.

Z analizy książki płyną pozytywne wnioski. Niezaprzeczalną wartością jest pole badawcze młodych badaczek – twórczość i tradycja ludowa. Co ważne, publikacja może być zachętą do dalszej pracy badawczej, prowadzonej przez innych naukowców, zwłaszcza dotyczącej warsztatu folklorystycznego w refleksji nad otaczającym nas światem. A tu trzeba dodać, że kolejny świat został ocalony – Bojków ze wsi Petranka.

Roman Kordonskyy
Olsztyn

Panie, błogosław ten dom. Modlitewnik dla rodziny. W roku kanonizacji Jana Pawła II, wybór i opracowanie H. Wołąciewicz, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2014, ss. 511.

Środowisko Kościoła lokalnego na Kielecczyźnie podjęło się wydania drukiem nowego modlitewnika, adresowanego do polskich rodzin z racji kanonizacji Jana Pawła II. Książka zaopatrzona jest w imprimatur kościelne, które wydał ks. inf. Jan Szafek Wikariusz Generalny w Kielcach (23.10.2013).

Hubert Wołąciewicz to katolik społecznie aktywny, który stara się łączyć życie religijne z zaangażowaniem na rzecz środowiska, w którym żyje. Przykładem tego może być inna książka tego autora pt. *365 stron życia, 2014*, w której połączył kalendarz i kompendium wiedzy przydatnej w rodzinnym domu. W ogólnym, praktycznym terminarzu zamieścił różne ciekawostki, przepisy kulinarne, porady dnia, a także teksty niedzielnych Ewangelii i komentarze do nich oraz pozostawił miejsce na sporządzanie notatek. O tyle konieczne jest wspomnienie tego domowego kalendarza, że odpowiada on na potrzeby popularnej pobożności ludowej. Natomiast książka *Panie, błogosław ten dom...* ucieleśnia ambicje autora dotarcia do elit i zredagowania modlitewnika teologiczno-praktycznego, skierowanego do odbiorców wykształconych, świadomie prowadzących pogłębione życie religijne.

Na publikację *Panie, błogosław ten dom...* składa się pięć rozdziałów: *Życie chrześcijańskie* (s. 7–98); *Eucharystia* (s. 99–168); *Trójca Przenajświęt-*

sza (s. 169–260); *Z Maryją, Św. Józefem i Świętymi* (s. 261–344); *Kościół Domowy* (s. 345–498).

Do powstania książki, oprócz głównego redaktora, przyczyniło się kilku autorów: ks. prof. dr hab. Alojzy Drożdż z Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, ks. dr Jan O'Dogherty, zastępca wikariusza generalnego Opus Dei w Polsce, ks. mgr lic. Tomasz Rusiecki, wykładowca teologii duchowości w WSD w Kielcach, mgr Bogusław Nosek współautor podręczników do katechezy dzieci wydawanych przez „Jedność” oraz diakon Paweł Rej, alumn WSD w Kielcach.

Omawianą publikację poprzedza wstęp oparty na fragmentach Listu apostołskiego *Novo millennio ineunte* Jana Pawła II; książka zaopatrzona jest w przypisy odwołujące się do źródeł (m.in. Biblia Tysiąclecia, nauczanie papiejskie, dokumenty Soboru Watykańskiego II, Kodeks Prawa Kanonicznego, Katechizm Kościoła Katolickiego, obrzędy), zawiera także bibliografię oraz szczegółowy spis treści.

Pierwszy rozdział poświęcony jest nauczaniu podstawowych prawd katechizmowych. Powołanie do świętości realizuje się na drodze codziennej modlitwy, sumiennej pracy, regularnego życia sakramentalnego i moralnego postępowania (unikania grzechów i rozwijania cnót). Stąd w książce mamy całe bogactwo modlitw na różne pory dnia oraz okoliczności życiowe. Dużo miejsca zajmują też pouczenia o grzechach, refleksyjne odniesienia do wiary i codzienności życia, akty żalu oraz wszechstronne przygotowanie do spowiedzi sakramentalnej. Rachunek sumienia oraz rozważania na temat sakramentu pokuty i pojednania dostosowane są do duchowości i problematyki rodzinnej.

Eucharystia, będąca źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego, jest w książce wyraźnie wyeksponowana. Podane są modlitwy do odpowiedniego przygotowania się do uczestnictwa we Mszy świętej, omówiona cała liturgia (obrzędy wstępne, liturgia słowa, I–III Modlitwy Eucharystyczne, obrzędy Komunii Świętej i zakończenia), wyjaśniono sens dziękczynienia i zaproponowano bogaty zestaw modlitw po Mszy Świętej. Nawiązaniem do współczesnego duszpasterstwa przeżywanego w rodzinie jest zestawienie kolejno po sobie obrzędów sakramentów chrztu, bierzmowania i małżeństwa. W książce uwzględniony jest także kult Eucharystii poza celebracją, a więc omówione są Komunia duchowa, Komunia poza Mszą świętą, Komunia chorych (w tym Wiatyk w godzinę śmierci). Podane są równocześnie propozycje modlitw na poszczególne okazje przyjmowania Komunii poza celebracją eucharystyczną. Dziesięć stron w publikacji przeznaczono na omówienie adoracji Najświętszego Sakramentu.

W trzecim rozdziale wyłożono naukę Kościoła o Tajemnicy Trójcy Przenajświętszej, zamieszczając hymn *Te Deum*, symbole wiary, *Angelicum Trisagium*, *Gloria*, modlitwę do Trójcy Świętej za pośrednictwem Maryi oraz dołą-

czono Koronkę o nawrócenie grzeszników. Modlitwy kierowane do poszczególnych Osób Boskich pogrupowano według tytułów: Modlitwy do Boga Ojca (wezwania z Pisma Świętego, koronka i litania do Miłosierdzia Bożego), Modlitwy do Naszego Pana Jezusa Chrystusa (nabożeństwo pierwszopiątkowe do Najświętszego Serca Jezusowego, modlitwa i litania do Najświętszego Imienia Jezus, litania do Chrystusa Kapłana i Żertwy, modlitwa o akceptację śmierci, Gorzkie żale, modlitwy św. Augustyna i bł. kard. Jana H. Newmana, *Victimae Paschali, O bona Crux*, Droga krzyżowa, „Droga Światła”) oraz Modlitwy do Ducha Świętego (*Decenarium, Veni Sancte Spiritus, Veni Creator Spiritus*, litania, Królu Niebieski, uwielbienie).

W niniejszej książce modlitwa umieszczona została w kontekście całego życia chrześcijańskiego. Dostrzega się intencje pielęgnowania dawnych i nowych nabożeństw rozpowszechnionych w polskiej pobożności, dotyczących zarówno kultu Jezusa Chrystusa (m.in. rozważanie Jego Męki, adoracja Najświętszego Sakramentu, nabożeństwo do Najświętszego Serca Pana Jezusa, litanie), Najświętszej Maryi Panny (m.in. Godzinki, różaniec, litania, antyfony, nowenna), jak i Świętych Pańskich, ze szczególnym wyróżnieniem św. Józefa, jako patrona rodzin, oraz wybranych z najpopularniejszych współcześnie świętych (m.in. św. Anna, św. Juda Tadeusz, św. Maksymilian, św. o. Pio) i wzorów dla świeckich chrześcijan (bł. Piotr Jerzy Frassati, św. Rita).

Wśród nowych modlitw kształtujących ludową pobożność maryjną wy szczególnie należy rozważania różańcowe ubogacone tekstami Pisma Świętego i poszerzone o tajemnice światła (przez Jana Pawła II) oraz obrzęd nawiedzenia domu przez Matkę Boską Częstochowską w Jej wizerunku.

W książce nie pominięto problematyki śmierci oraz modlitwy za zmarłych. Ponadto, podano propozycje modlitw zawierzenia własnej rodziny Najświętszej Maryi Pannie, wyjaśniono zwyczaje wigilijne oraz znaczenie wizyty duszpasterskiej zwanej kołędą. Uwzględnione zostały również tematy społeczne oraz postawy kształtujące katolicką tożsamość takie, jak: odnawianie przyrzeczeń chrzcielnych, respektowanie przepisów Kościoła dotyczących świętowania czy częsta lektura Pisma Świętego.

Modlitewnik jest bardzo wartościową lekturą, jednak można postawić kilka pytań o zasadność i rzeczywistą przydatność pewnych treści w nim zamieszczonych. Wydaje się, że łacińskie teksty z równoległym tłumaczeniem na język polski silnie zawężają krąg odbiorców książki jako modlitewnika dla rodziny. Język łaciński zna już nieliczne grono ludzi, zasadniczo starszego pokolenia.

Zastanawiający jest również brak odniesień do Liturgii Godzin. Zaniechano tradycyjnych niesporów niedzielnych i nie dano nowego opracowania, zupełnie pomijając „codzienną modlitwę ludu Bożego”.

Propozycje śpiewów w rodzinie ograniczone są tylko do pięćdziesięciu kolęd z nutami podanymi według alfabetu (przedruk z: ks. Jan Siedlecki, *Śpiewnik kościelny*, ITKM, Kraków 2011). Rodzi się pytanie, czemu podtrzymywana jest tylko bożonarodzeniowa tradycja? Przy wznowieniu wydania książki *Panie, błogostaw ten dom...*, może lepiej byłoby poszerzyć repertuar i zamieścić śpiewniczek domowy zawierający różne, okazjonalne śpiewy obrzędowe z nutami (np. choćby śpiewy podczas czuwania przy zmarłym), pieśni na nabożeństwo majowe, śpiewany różaniec czy np. po prostu kilka piosenek religijnych z okazji spotkań rodzinnych itp.

Podsumowując zaprezentowane tu wydanie *Panie, błogostaw ten dom...* jest wartościową publikacją – polskie rodziny otrzymały przydatną pomoc w kształtowaniu swego religijnego życia. Autor opracowania dokonał pewnej syntezy treści pochodzących z katechizmu, liturgii i pobożności ludowej oraz zaproponował czytelnikom zestaw tekstów, które są na miarę aktualnych wymagań stojących przed rodzinami świadomymi swego powołania i przekształcania tego świata w ewangelicznym duchu. Na wyraźne podkreślenie zasługuje fakt trafnego wykorzystywania w książce obszernych fragmentów z nauczania św. Jana Pawła II.

Modlitewnik *Panie, błogostaw ten dom...* inspirowany jest duchowością Opus Dei, który w swej działalności podejmuje wysiłek zapewnienia katolikom odpowiedniej formacji w poczuciu osobistej wolności i odpowiedzialności. Cała publikacja jest pomyślana w ten sposób, by uwzględnić współczesne problemy świata i pomóc katolickim rodzinom w pielęgnowaniu życia z wiary w konkretnych, rzeczywistych uwarunkowaniach Kościoła Domowego.

Często podawane teksty katechizmowe i modlitwy nadają publikacji klimat konserwatywny, wręcz tradycjonalistyczny i ukierunkowują dzisiejszych ludzi ku powszechnemu dziedzictwu Kościoła rzymskokatolickiego. Wymagająca formacja intelektualna w postaci podanych dogmatyczno-katechizmowych prawd wiary i przepisów prawa kanonicznego połączona jest z formacją moralną. Korzystanie z modlitewnika powinno zatem wspomóc intelektualnie oraz duchowo katolików w przeciwstawianiu się postępującej laicyzacji w rodzinach, banalizacji doświadczenia religijnego i szerzącej się ignorancji tożsamości katolickiej, ograniczanej do zewnętrznych deklaracji i obrzędowości, a także ułatwić przeciwdziałanie dewocji, czyli rutynowej aktywności modlitwnej niepołączonej z prawdziwie chrześcijańskim życiem i odpowiedzialnością za losy Kościoła oraz świata.

ks. Sławomir Ropiak
Olsztyn